

Kolektivní logopedické cvičení pro hlásku „U“ - Boudo, budko

Jana Dřímálová, DiS.

Cíl: *dechové cvičení, motorika mluvidel, rozvoj slovní zásoby, jemné motoriky, rytmizace, spolupráce ve dvojicích*

Věk: 3–5 let

Pomůcky: vatová kulička, stopky (přesýpací hodiny), bubínek Kytička/y (fialky) z jemného papíru na niti uvázaná uprostřed špejle (dřívka), lepicí páska, velký formát papíru, pastelky

Postup:

Motorika mluvidel:

Jazyk:

- olíznout horní ret, potom dolní ret oběma směry, ústa jsou otevřená (stěrače auta)
- jazykem se dotknout střídavě pravého a levého koutku, ústa jsou otevřená. Postupně můžeme zrychlit (had)
- jazykem se dotknout horních a potom dolních zubů (uprostřed)
- jazyk krouží po horní a dolní čelisti, ústa jsou otevřená (vymetáme **pavučiny**)
- jazyk dělá bouli na tváři, střídát strany (bonbón), na bradě (opice), pod nosem, ústa jsou zavřená

Rty:

- široký úsměv střídát se stažením rtů do kroužku – rty jsou od sebe, zuby jsou vidět a jsou u sebe
- široký úsměv střídát se stažením rtů do kroužku – rty jsou u sebe, zuby nejsou vidět
- nadout tváře, rty jsou u sebe, střídavě/obě tváře najednou, vydržet (bublina)
- rty jsou stažené do malého kroužku a foukáme – dlouhý výdech (větříček)
- vtahování tváří do úst (zobáček ptáčka)
- udělat co nejmenší kroužek ze rtů a „pusinkovat“
- mlaskat (ňam)
- vypouštět vzduch přes uvolněné rty (frkání koně)

Dechové cvičení: (Dbát na usměrněný výdechový proud!)

- vyzkoušíme si foukat jemně jako slabý vánek, větřík, silnější vítr a vichřice
- následně si můžeme krátce popovídat o následcích různé síly větru (odpočinek od foukání, aby se dětem nezatočila hlava)
- zkusíme si foukat do kytičky – fialky – tak, abychom ji neublížili

Hra: Vánek a fialka

Pomůcky: Kytička/y (fialky) z jemného papíru na niti uvázána uprostřed špejle

Říkadlo: *Fouká vánek, fouká,
fialka se kouká.
Jen ty vánku foukej,
Ty fialko, koukej.
Fúúúúúúú, fúúúúúúú, fúúúúúúú, fúúúúúúú....*

- děti sedí na koberci (židličkách) proti sobě
- každé dítě drží za jeden konec špejli (dřívko), na kterém je uvázána na niti kytička (může být i více)
- učitelka říká říkadlo
- děti foukají do kytičky (kytiček) – správný nádech, výdech, postavení rtů
- ve foukání „fúúúúúúú“ se děti střídají
- učitelka kontroluje správné provedení

Motivace učitelky:

- máme vyzkoušeno, jak si může pohrávat větřík v přírodě
- i my si můžeme pohrát a užít si zábavy
- doba trvání hry max. 2 minuty
- Dbáme na dlouhý pozvolný výdechový proud.

Hra: Stolní fotbal trochu jinak

Pomůcky: vatové kuličky pro každou dvojici (peříčka, papírová kulička, pingpongové míčky, atd.) stopky (přesýpací hodiny) na určení časového limitu

Průběh hry:

- u jednoho stolu dvojice dětí
- vyznačit středovou čáru (lepící páskou, lepícími štítky, ...)
- úkolem hráčů je jemně foukat do vatové kuličky, udržet ho na protihráčově půlce a nesfouknout ze stolu na zem
- kdo sfoukne ze stolu – prohrává. V době vypršení limitu prohrává ten, na jehož půlce se nachází vatová kulička.

Sluchové vnímání:

Motivace učitelky:

- pojďme si od sportování chvíli odpočinout
- můžeme dětem nabídnout rozptýlení po koberci, posezení na polštářcích,...
- abychom však nezaháleli, poslechneme si teď pohádku a zahrajeme na detektivy
- kdo v pohádce uslyší „**nějaké zvířátko (myšku, žabku, medvěda, nebo zajíčka)**“ – nebude rušit, jen rychle zvedne ruku (stoupne si, tleskne, udělá čárku na papírek apod.)

O budou budce

V poli stála budka. Přiběhla k ní **myška**. Neměla kde bydlet, budka se jí líbila a tak se zeptala: „*Boudo budko, kdo v tobě přebývá?*“ A protože tu nikdo nebyl, nastěhovala se a sama v ní bydlela.

Zanedlouho skákala kolem **žabka**: „*Boudo budko, kdo v tobě přebývá?*“ A z budky se ozvalo: „*Já, myška Hrabalka. A kdo jsi ty?*“ „*Já jsem žabka Kuňkalka. Můžu bydlet s tebou?*“ **Myška** byla ráda, že nebude sama a už byly dvě.

Další den běžel kolem **zajíček**: „*Boudo budko, kdo v tobě přebývá?*“ „*Já myška Hrabalka, já žabka Kuňkalka. A kdo jsi ty?*“ „*Já jsem zajíček Ušáček. Můžu bydlet s vámi?*“ Zvířátka souhlasila. A bydleli tři.

K budce se dokulil velký a huňatý **medvěd**. „*Boudo budko, kdo v tobě přebývá?*“ „*Já myška Hrabalka, já žabka Kuňkalka, já zajíček Ušáček. A kdo jsi ty?*“ „*Já jsem medvěd Huňáč fuňáč a budu bydlet s vámi!*“

Medvěd se vůbec nezeptal zvířátek, jestli s nimi může bydlet. Hrnul se do domečku a celý ho zbořil. Zvířátka se na poslední chvíli rozutekla.

Když se pak vrátila, domluvila se, že si postaví nový dům – větší, takový, aby se do něj vešli: **myška** Hrabalka, **žabka** Kuňkalka, **zajíček** Ušáček i **medvěd** Huňáč fuňáč.

Sluchové vnímání a fonemický sluch

Motivace učitelky:

- učitelka vyzve děti k pochodování jako bubeníci, připojení se v odříkávání říkanky a vytvoření kroužku
- vyťukává rytmus na bubínek
- říkadlo opakuje několikrát za sebou, dokud se nepřidají všechny děti (3 – 5 x)

Rytmizace: Bubeníci

*„Bubnujeme na buben, pojdte, děti, pojdte ven!
Bubnujeme bum, bum, bum, budeme mít nový dům.“*

- učitelka předříkává a zároveň říkadlo vyťukává. Děti se při opakování říkadla přidávají k učitelce.
- Děti říkají říkadlo a rytmizují – kontrolujeme správné provedení i výslovnost

Motivace učitelky:

- společnými silami jsme si také postavili domeček
- znám jednu říkanku: (řekneme dětem říkanku ze hry Co Alenka slyšela)
- kdo všechno může chodit kolem domku a jaké může dělat zvuky? – necháme děti volně vymýšlet dvojice KDO a CO dělá za zvuk

Hra: Co Alenka slyšela?

Říkadlo:

*„Šla jsem včera kolem domku, potkala jsem tam Alenku.
Alenka se zeptala, zda jsem krávu slyšela.“ (bú)*

kukačka (kuku), auto (tútú), sova (húhú), vláček (úúú), buben (bumbum), trubka (tutú), dupání (dupy dup), bubáka (bububu), cupitání (cupy cup), větrík (fúúú), ťukání (ťuky ťuk), medvěd (brum brum), čmeláka (bzum bzum), žabka (kuňk)

Průběh hry:

- utvoříme kroužek. Projdeme si variace zvířat, věcí a jejich zvuky. Je třeba, aby děti měly jasno v odpovědích.
- učitelka chodí kolem kruhu a říká říkadlo, které zakončí pojmenováním zvířátka, předmětu, činnosti atd.
- učitelka ukáže na dítě, to napodobí hlas pojmenovaného zvířete, věci...po dítěti zopakuje celá třída jako ozvěna.

Motivace učitelky:

- pojďme se podívat jak takové písmenko „U“ vypadá
- vytvoříme skupiny dětí (nejlépe 3 děti ve skupině)
- vyzkoušíme si ho obtáhnout
- obtahování tvaru písmene „U“ na velkém formátu papíru

Zkušenosti s realizací: *U dechových cvičení dodržujeme krátkou dobu trvání, aby nedocházelo k motání hlavy. Děti, které mají rýmu, nezapojujeme do dechových cvičení. Hra stolní fotbal je trochu náročnější vhodná je až od 4 let, kdy dítě chápe jednoduchá pravidla.*

Zdroje:

Bezděková, J. (2008). *Učíme naše dítě mluvit: řečová výchova dítěte od narození do sedmi let*. Velké Bílovice: TeMi CZ.

Kábele, F. (1998). *Brousek pro tvůj jazýček*. Praha: Albatros.

Kazdová, V. (2004). *Hrajeme si spolu*. Ostrava: Montanex.